

Armoede en schulden in Nederland

Publicatie datum: 20-12-2017

Armoede en schulden in Nederland

1 op de 5 huishoudens heeft risicovolle schulden

Veel huishoudens hebben structureel en langdurig weinig inkomen

Het aanvragen van inkomensondersteuning is ingewikkeld

De kosten voor beschermingsbewind zijn in twee jaar verdubbeld

Werken is niet altijd de weg uit armoede

Colofon

Armoede en schulden in Nederland

Armoede en schulden zijn een groeiend probleem in Nederland. Maar wat zijn de cijfers? Divosa brengt de belangrijkste feiten uit onderzoeken van 2013 – 2017 in beeld.

Klik hier om de pdf-versie van de infographic te downloaden. (<https://www.divosa.nl/sites/default/files/20180119-factsheet-armoede-en-schulden-in-nederland.pdf>) (pdf, 656 kB)

1 op de 5 huishoudens heeft risicovolle schulden

In 2015 hadden tussen de 1 en 1,5 miljoen huishoudens risicovolle of problematische schulden, [schrijft het Sociaal Cultureel Planbureau](http://digitaal.scp.nl/armoedein kaart2016/financiële_problemen/) (http://digitaal.scp.nl/armoedein kaart2016/financiële_problemen/). De schuld van mensen in de schuldhulpverlening is gemiddeld ongeveer 40.000 euro.

1,2 miljoen huishoudens behoren tot de onzichtbare schuldenaren: zij maken geen gebruik van formele schuldhulpverlening. Het Rijk ziet voor het oplossen en voorkomen van schulden als een gemeentelijke taak, maar dat is slechts gedeeltelijk waar. De (rijks)overheid is namelijk de grootste schuldeiser. De schulden aan de Belastingdienst, CJIB en DUO zijn sterk toegenomen en beslaan een steeds groter deel van de problematische schulden.

Feiten op een rij

- 1 op de 5 huishoudens heeft risicovolle schulden.
Bron: [Huishoudens in de rode cijfers](https://www.panteia.nl/onderzoeken/publicaties/huishoudens-in-de-rode-cijfers-2015/) (<https://www.panteia.nl/onderzoeken/publicaties/huishoudens-in-de-rode-cijfers-2015/>) (Panteia, november 2015)
- Een arm huishouden heeft een tekort van gemiddeld € 217 per maand.
Bron: [Armoede in kaart](http://digitaal.scp.nl/armoedein kaart2016/hoeveel_komen_de_armen_tekort/) (http://digitaal.scp.nl/armoedein kaart2016/hoeveel_komen_de_armen_tekort/) (Sociaal Cultureel Planbureau, september 2016)
- 1,2 miljoen huishoudens met schulden krijgt geen formele schuldhulpverlening.
Bron: [Huishoudens in de rode cijfers](https://www.panteia.nl/onderzoeken/publicaties/huishoudens-in-de-rode-cijfers-2015/) (<https://www.panteia.nl/onderzoeken/publicaties/huishoudens-in-de-rode-cijfers-2015/>) (Panteia, november 2015)

Veel huishoudens hebben structureel en langdurig weinig inkomen

De hoogte van het sociaal minimum voor met name huishoudens met kinderen schiet tekort, constateren [het Nibud](https://www.nibud.nl/beroepsmatig/minima-effectrapportage/) en het Sociaal Cultureel Planbureau. Met name gezinnen met een minimuminkomen en meer dan twee oudere kinderen komen veel geld tekort.

Het aantal huishoudens dat langdurig (> 4 jaar) rond moet komen van een laag inkomen nam in 2016 toe tot 224.000 huishoudens. Deze huishoudens lopen verhoogd risico op schrijnende armoede, [schrijft het CBS](https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2017/06/meer-huishoudens-langdurig-onder-lage-inkomensgrens-in-2015). Met een structureel laag inkomen is er geen ruimte om te sparen, waardoor zij financiële tegenvallers niet kunnen opvangen, schrijft de [Raad voor Volksgezondheid en Samenleving](https://www.raadrvs.nl/publicaties/item/eenvoud-loont).

Feiten op een rij

- 224.000 huishoudens moeten langer dan 4 jaar rondkomen van een laag inkomen. Dit aantal is vanaf 2010 elk jaar toegenomen.

Bron: Armoede en sociale uitsluiting 2018 (<https://www.cbs.nl/nl-nl/publicatie/2018/03/armoede-en-sociale-uitsluiting-2018>) (CBS, januari 2018)

- 850.000 mensen hebben te weinig geld om in de basisbehoeften te voorzien.

Bron: Armoede in kaart (http://digitaal.scp.nl/armoedeinkaart2016/hoeveel_komen_de_armen_tekort/) (Sociaal Cultureel Planbureau, september 2016)

- 378.000 kinderen groeien op in een huishouden met een laag inkomen.

Bron: Meer huishoudens langdurig onder lage inkomensgrens (<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2017/06/meer-huishoudens-langdurig-onder-lage-inkomensgrens-in-2015>) (CBS, juni 2017)

- Huishoudens met een laag inkomen en opgroeiende kinderen komen vaak structureel geld tekort.

Bron: Minima-effectrapportages Nibud (<https://www.nibud.nl/beroepsmatig/minima-effectrapportage/>)

Het aanvragen van inkomensondersteuning is ingewikkeld

Om inkomensondersteuning bij de overheid aan te vragen, kunnen mensen met een laag inkomen wel 27 formulieren moeten invullen. Ook hebben ze te maken met verschillende betaalmomenten en 8 verschillende definities voor het begrip inkomen of vermogen, blijkt uit [onderzoek van Actal](https://www.divosa.nl/sites/default/files/201407-actal-rapport-onderzoek-regeldruk-inkomensafhankelijke-koppelingen.pdf) (<https://www.divosa.nl/sites/default/files/201407-actal-rapport-onderzoek-regeldruk-inkomensafhankelijke-koppelingen.pdf>) (juli 2014). Voor sommigen zijn deze systemen te ingewikkeld, waardoor er financiële problemen bij komen. Bovendien vragen de verschillende inkomensregelingen om verschillende verantwoordingsprocedures, waardoor een foutje snel gemaakt. Gevolg: schulden door terugvordering.

De Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid betoogt (<https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2017/04/24/weten-is-nog-geen-doen>) (april 2017) dat er grenzen zijn aan de redzaamheid van mensen. Om die reden is het vreemd dat het systeem juist voor kwetsbare mensen zo ingewikkeld is.

De kosten voor beschermingsbewind zijn in twee jaar verdubbeld

Bureau Bartels concludeert

(http://www.bureaubartels.nl/site/assets/files/1256/o605_vervolgmeting_aantal_en_kosten_beschermingsbewind.pdf)

(2016 | pdf, 628 kB) dat de kosten voor beschermingsbewind zijn toegenomen van 55 miljoen euro in 2013 naar 115 miljoen euro in 2015. Dit impliceert dat de gemeentelijke uitgaven voor bewind in twee jaar tijd ruim verdubbeld zijn. Voor gemeenten trekt dit een zware wissel op het budget bijzondere bijstand.

Werken is niet altijd de weg uit armoede

Bijna 60% van de kinderen die in armoede opgroeien heeft werkende ouders, **concludeert de Sociaal Economische Raad** (<https://www.ser.nl/nl/publicaties/adviezen/2010-2019/2017/opgroeien-zonder-armoede.aspx>) (SER, maart 2017). Door flexibilisering op de arbeidsmarkt is het aantal 'kleine' banen aan de onderkant van de arbeidsmarkt toegenomen, evenals nulurencontracten. Daarnaast is het aantal zzp'ers het afgelopen decennium sterk gestegen en zijn er inmiddels 1 miljoen zzp'ers in Nederland. Zzp'ers lopen een verhoogd risico op armoede doordat zij zich niet altijd verzekeren tegen arbeidsongeschiktheid of pensioen opbouwen.

Feiten op een rij

- 40% van de arme mensen in armoede heeft werk als belangrijkste inkomstenbron.
Bron: Armoede in Kaart (http://digitaal.scp.nl/armoedeinkaart2016/werkende_en_niet-werkende_armen/) (Sociaal Cultureel Planbureau, september 2016)
- 80% van de 1 miljoen zzp'ers heeft geen arbeidsongeschiktheidsverzekering.
Bron: 20% van zzp'ers is verzekerd voor arbeidsongeschiktheid (<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2017/28/20-procent-zzp-ers-verzekerd-voor-arbeidsongeschiktheid>) (CBS, juli 2017)
- 1 op de 4 zzp'ers bouwt geen pensioen op.
Bron: Kwart van de zzp'ers heeft geen pensioenvoorziening (<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2017/28/kwart-zzp-ers-heeft-geen-pensioenvoorziening>) (CBS, juli 2017)

Colofon

Divosa

Koningin Wilhelminalaan 5 | 3527 LA Utrecht

Postbus 2758 | 3500 GT Utrecht

T 030 - 233 23 37

E info@divosa.nl (<mailto:info@divosa.nl>)

W www.divosa.nl (<https://www.divosa.nl>)

Redactie

Chrisje Meima (Divosa)

Marleen Smit (Divosa)

Chris Wallis (Divosa)

Webredactie

Jasja van Moorsel (Divosa)

Infographic

Imre van Buuren ([ontwerpburo Marmelade](http://www.buromarmelade.nl) (<http://www.buromarmelade.nl>))

Versie

januari 2018